

2024

SPECIMEN PAPERS

AGLASEM.COM

SANSKRIT

(Maximum Marks: 80)

(Time allowed: Three hours)

(Candidates are allowed additional 15 minutes for **only** reading the paper.

They must NOT start writing during this time.)

Answer all questions from Sections A and B and any **four** questions from Section C.

If you answer **two** questions or more on any **one** book, do not base them on the **same** material.

The intended marks for questions or parts of questions are given in brackets [].

SECTION A – 18 MARKS

Answer **all** questions.

Question 1

- (i) Disjoin Sandhis of *any three* of the following: [3]
अधोदत्तानां केषाञ्चित् त्रयाणां शब्दानां सन्धिविच्छेदं कुरुत ।
देवात्मा, हरिरपि, कुमार्यत्र, लोकेस्मिन्, भगवद्गीता
- (ii) Expound *any three* of the following, giving the names of the compound: [3]
अधोलिखितानां केषाञ्चित् त्रयाणां समस्तपदानां विग्रहं कृत्वा समासस्य नाम अपि लिखत ।
निर्मक्षिकम्, रामभक्तः, त्रिनेत्रः, वाक्त्वचम्, नवग्रहः, हरिहरौ
- (iii) Split *any three* of the following words: [3]
अधोलिखितानां केषाञ्चित् त्रयाणां पदानां प्रकृतिप्रत्ययविभागं कुरुत ।
पातव्य, श्रुत, उपवेष्टुम्, प्रक्षाल्य, नदी, ज्ञात्वा
- (iv) Change the voice of *any three* of the following sentences: [3]
अधोलिखितानां केषाञ्चित् त्रयाणां वाक्यानां वाच्यं परिवर्तयत ।
(a) हरिणा बालाः पाठिताः
(b) बालकाः कथाः श्रोष्यन्ति ।
(c) राधा कृष्णम् आह्वयति ।

- (d) ते प्रतिदिनं मन्दिरं गच्छन्ति ।
 (e) युष्माभिः गृहे क्रीड्यते ।
 (f) भवता सत्यम् उक्तम् ।

Question 2

[6]

Translate the following passage into Sanskrit:

अधोलिखितस्य अनुच्छेदस्य संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत :-

When Gandhi returned to India in 1915, he led campaigns to improve the lives of peasants, farmers and labourers. He also popularised the concept of non-violent resistance, which was later known as *satyagraha*, a Sanskrit and Hindi word meaning 'holding onto truth'. It not only included methods of civil disobedience such as boycotts and strikes, but also a complete rejection of violence in any form, even in self-defence. Gandhi showed his support for India's rural poor by rejecting Western clothes for the traditional *dhoti* and living a simple and self-sufficient lifestyle.

SECTION B – 34 MARKS

Answer **all** questions.

Question 3

Translate the following passages into English.

अधोलिखितयोः गद्यांशयोः आङ्गलभाषया अनुवादं कुरुत :

- (i) आरूढे च तस्मिन् शनैः शनैः ततः दृष्टिं निर्वर्त्य प्रस्तरप्रतिहतगतिप्रसरः श्रमस्वेदार्द्रशरीरम्, इन्द्रायुधम् आत्मानं च अवलोक्य स्वयमेव विहस्य अचिन्तयत् – अहो मे निरर्थकव्यापारेषु अभिनिवेशः, अहो मे मूर्खतायाः प्रकारः, अहो मे बालिशचरितेषु आसक्तिः, किमनेन गृहीतेन किन्नरयुगलेन प्रयोजनम् ? कस्मात् अहम् आविष्ट इव निजपरिवारान् उत्सृज्य भूमिम् एतावतीम् आयातः । न जाने कियताध्वना विच्छिन्नम्, इतः बलम् अनुयायि मे । न चागच्छता मया किन्नरमिथुने बद्धदृष्टिना महावनेस्मिन् पन्थाः निरूपितः, येन प्रतिनिवृत्य यास्यामि । [6]
- (ii) तारापीडस्तु तम् “एहि एहि” इत्यभिदधानः दूरादेव प्रसारितभुजयुगलः सुदृढम् आलिलिङ्ग । आलिङ्गितोन्मुक्तश्च चन्द्रापीडः पितुः चरणसमीपे क्षितितल एव निषसाद । मुहूर्तमिव स्थित्वा पित्रा विसर्जितः मातरम् उपसृत्य प्रणम्य वैशम्पायनद्वितीयः शुकनासं द्रष्टुम् अयासीत् । द्वारदेश एव अवस्थाप्य तुरङ्गमम् उपदर्शितविनयः प्रविश्य भवनं दूरावनतेन मौलिना शुकनासं ववन्दे । शुकनासः ससम्भ्रमम् उत्थाय गाढम् [6]

आलिलिङ्ग । अथ तेन सबहुमानम् आशीर्भिः अभिनन्द्य विसर्जितः स्वभवनम् आजगाम । तत्र स्नानादिकाः क्रियाः कृत्वा तं दिवसम् अत्यवाहयत् ।

Question 4

Translate the following verses into English.

अधोलिखितयोः पद्यांशयोः आङ्गलभाषया अनुवादं कुरुत ।

- (i) स वेलावप्रवलयं परिखीकृतसागराम् । [7]
अनन्यशासनामुर्वी शशासैकपुरीमिव ॥
तस्य तस्य दाक्षिण्यरूढेन नाम्ना मगधवंशजा ।
पत्नी सुदक्षिणेत्यासीदध्वरस्येव दक्षिणा ॥
- (ii) त्यागाय संभृतार्थानां सत्याय मितभाषिणाम् । [7]
यशसे विजिगीषूणाम् प्रजायै गृहमेधिनाम् ॥
शैशवेऽभ्यस्तविद्यानां यौवने विषयैषिणाम् ।
वार्धके मुनिवृत्तीनां योगेनान्ते तनुत्यजाम् ॥

Question 5

Explain the following with reference to the context.

अधोलिखितयोः उद्धरणयोः सन्दर्भप्रसङ्गाभ्यां सह व्याख्यां कुरुत :-

- (i) अम्बा तु मत्समीपम् आगत्य सुचिरं स्थित्वा स्वभवनम् अयासीत् । [4]
- (ii) उत्थाय च कथमपि सखीजनेन नीयमाना । [4]

SECTION C – 28 MARKS

Answer *any four* questions

Question 6

[7]

राजा दिलीपः वशिष्ठमहर्षेः आश्रमस्य अन्तः किं किम् अपश्यत् ?

Question 7

[7]

दिलीपः स्वप्रजाः कथम् अपालयत् ? तस्य शासनम् कैः कारणैः उत्तमम् आसीत् ?

Question 8

[7]

कालिदासेन वर्णितान् राज्ञः दिलीपस्य गुणान् विस्तरेण लिखत ।

Question 9

[7]

चन्द्रापीडस्य यात्रायाः वर्णनं लिखत । स मार्गे गम्यमानः किं किम् अद्राक्षीत् ?

Question 10

[7]

शूद्रकः वैशम्पायनं दृष्ट्वा तस्य विषये किं किम् अपृच्छत् ?

Question 11

[7]

केयूरकः चन्द्रापीडम् उपसृत्य कादम्बर्याः दशां कथम् अवर्णयत् ?